

J. Hoornweg

RENTABILITEIT VAN AKKERBOUWBEDRIJVEN
Voorcalculatie 1966/67

L7
144
A

VERSLAGEN
NO. 144

December 1965

66/20

INHOUDSOPGAVE

Blz.

WOORD VOORAF

HOOFDSTUK	I	FINANCIELE RESULTATEN - VOORCALCULATIE 1966/67	7
		§ 1. De uitgangspunten voor de berekeningen	7
		§ 2. De gebieden en de bedrijven	8
		§ 3. De voorcalculatie 1966/67 (oogst 1966)	8
		§ 4. De wijzigingen in kosten en opbrengsten voorcalculatie 1966/67 t.o.v. voorcalculatie 1965/66	12
HOOFDSTUK	II	RESULTATEN IN DE JAREN 1957/58 T/M 1964/65 (NACALCULATIES VOLGENS DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN)	14
		§ 1. Het arbeidsinkomen van de ondernemer	14
		§ 2. De spreiding in het arbeidsinkomen van de ondernemers	16
		§ 3. De bewerkingskosten en het bewerkingsinkomen	17
		§ 4. Het verloop van de arbeidskosten per 100 arbeids-eenheden	18
		§ 5. De opbrengsten per produkt	19
BIJLAGE		FINANCIELE RESULTATEN PER HA CULTUURGROND VOLGENS DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN (NACALCULATIES IN DE JAREN 1957/58 T/M 1964/65)	23

LIJST VAN TABELLEN EN GRAFIEKEN

	Blz.	
Tabel 1	Documentatie per gebied	8
2	Opbrengstprijzen per 100 kg	9
3	Financiële resultaten van het bedrijf - Voorcalculatie 1966/67	10
4	Invloed van prijswijzigingen op de financiële resultaten in gld. per bedrijf bij orveranderd bouwplan	11
5	Prijs- en hoeveelheidsverschillen per f. 100,- opbrengsten (voorcalculatie 1966/67 t.o.v. voorcalculatie 1965/66)	12
6	Gemiddeld arbeidsinkomen van de ondernemer in gld. per bedrijf	14
7	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven naar de afwijkingen t.o.v. het gemiddelde arbeidsinkomen in 1962/63 t/m 1964/65	16
8	Bewerkingskosten en bewerkingsinkomen per 100 bewerkings-eenheden	17
Grafiek		
1	Verloop van kosten en opbrengsten per ha cultuurgrond	15
2	Arbeidskosten in gld. per 100 arbeidseenheden bij het loonpeil van de voorcalculatie 1966/67	19
3	Geldopbrengsten per ha van de voornaamste gewassen van oogst 1957 t/m 1964	21

WOORD VOORAF

In het bijgaande verslag zijn evenals in voorgaande jaren berekeningen opgesteld over kosten en opbrengsten van akkerbouwbedrijven ten behoeve van het Ministerie van Landbouw en Visserij en van het Landbouwschap. Deze berekeningen zijn voorcalculaties die gelden voor gemiddelde omstandigheden en bij het in de naaste toekomst te verwachten produktiviteitspeil.

Het verslag bevat de resultaten van de akkerbouwbedrijven in de kleigebieden en de veenkoloniën. In Verslag No. 145 zijn gepubliceerd de uitkomsten van weide- en gemengde bedrijven op zandgrond.

Tenslotte zij opgemerkt dat naast de voorcalculaties ook aandacht is besteed aan de resultaten in de achterliggende jaren.

Het onderzoek is verricht door J. Hoornweg van de afdeling Bedrijfs-economisch Onderzoek in de Landbouw.

DE DIRECTEUR,

(Dr. A. Maris)

's-Gravenhage, december 1965

HOOFDSTUK I

FINANCIËLE RESULTATEN - VOORCALCULATIE 1966/67

§ 1. De uitgangspunten voor de berekeningen.

Bij de opstelling van de berekeningen voor de voorcalculatie is rekening gehouden met een aantal uitgangspunten die door het Ministerie van Landbouw en Visserij en het Landbouwschap zijn overeengekomen.

De opzet van de berekeningen en de huidige gebruikte uitgangspunten zijn als volgt.

- a. Voor de documentatie van de berekeningen zijn de bedrijfsresultaten gebruikt van de voor dit doel gekozen akkerbouwbedrijven in de voornaamste landbouwgebieden in Nederland. Boekhoudkundige gegevens over een reeks van jaren waren beschikbaar.
- b. De kosten en opbrengsten volgens de voorcalculatie 1966/67 gelden voor gemiddelde omstandigheden bij het te verwachten produktiviteitspeil voor oogst 1966.
- c. De prijzen van de kostenbestanddelen in de voorcalculatie zijn afgestemd op die in het najaar van 1965, waarbij voor zover mogelijk het vermoedelijke prijspeil voor 1966 in rekening is gebracht. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van de door het L.E.I. verzorgde prijzenstatistieken. Voor de bepaling van de arbeidskosten is tevens gebruik gemaakt van de door het Centraal Planbureau opgestelde raming voor 1966. 1)
- d. De opbrengstprijzen van de produkten waarvoor prijsgaranties gelden, zijn afgeleid van de garantie- of richtprijzen voor het jaar 1965/66 (oogst 1965). De produkten waarvoor geen prijsgaranties gelden, zijn gewaardeerd tegen een prijspeil dat voor de naaste toekomst normaal geacht kan worden. De invloed van een hogere of lagere opbrengstprijz dan in rekening is gebracht, is echter tevens in het verslag opgenomen.
- e. In de financiële resultaten is vermeld het arbeidsinkomen van de ondernemer waarin is begrepen de beloning voor handenarbeid, de bedrijfsleiding alsmede de ondernemerswinst of -verlies. Het inkomen uit rente van het in het bedrijf geïnvesteerde eigen vermogen is hierin niet begrepen.
- f. Behoudens het zaaizaad en pootgoed is het "interne verkeer" van produkten zowel aan de kosten- als aan de opbrengstenzijde buiten beschouwing gelaten. Het bedrijfsresultaat is hierdoor niet beïnvloed. Het niveau van kosten en opbrengsten is namelijk in gelijke mate lager.
- g. De uitkomsten van de voorcalculatie gelden als gemiddelden voor de sociaal en economisch verantwoorde bedrijven in een bepaald gebied. Rond deze gemiddelde uitkomsten voor een groep bedrijven is een spreiding te constateren die afzonderlijk is aangegeven bij de behandeling van de resultaten in de achterliggende jaren, de zogenaamde nacalculaties.
- h. Op grond van de uitgangspunten zijn de kosten voor grond en gebouwen in de voor- en nacalculaties gebaseerd op de geldende pachtnormen. Zo zijn de kosten voor grond en gebouwen in de voorcalculatie 1966/67 ontleend aan de pachtnormen volgens de herziening van 15 november 1964.

1) "Macro-economische verkenning voor 1966".

- i. Voor zover voor de kleigebieden gemiddelde resultaten zijn vermeld, zijn dit gewogen gemiddelde cijfers op grond van areaalcijfers. De resultaten van de Veenkoloniën zijn afzonderlijk vermeld en niet in deze gemiddelden opgenomen.

§ 2. De gebieden en de bedrijven

De berekeningen zijn opgesteld voor de volgende landbouwgebieden.

Tabel 1

DOCUMENTATIE PER GEBIED		
Gebieden	Grootteklasse	Aantal bedrijven
Noordelijke bouwstreek in de provincie Groningen	30 - 50 ha	33
Oldambt	40 - 55 ha	28
Noordholland: Wieringermeer en de droogmakerijen (Haarlemmermeer, IJpolder, Beemster, Legmeer e.a.)	15 - 50 ha	79
Zuidwestelijk kleigebied: Zuidhollandse Eilanden, West-Noordbrabant en Zeeland	25 - 50 ha	114
Veenkoloniën in Groningen en Drenthe	15 - 25 ha	60

De resultaten uit de bedrijfsboekhoudingen zijn met uitzondering van die in Noordholland beschikbaar voor de jaren 1950/51 t/m 1964/65. In Noordholland is eerst in 1955/56 met de L.E.I.-bedrijfsboekhoudingen begonnen.

Het aantal onderzochte bedrijven per landbouwgebied varieert van jaar tot jaar. Ter oriëntering is in tabel 1 alleen het aantal bedrijven in het boekjaar 1964/65 vermeld.

In hoofdstuk II zijn de uitkomsten in de achterliggende jaren vermeld. Deze gemiddelde uitkomsten dienden voor de bepaling van kosten en opbrengsten van de voorcalculatie. Trendmatige ontwikkelingen die voor zover aanwezig en uit deze nacalculaties naar voren komen, zijn mede bepalend geweest voor het niveau van de voorcalculatie.

§ 3. De voorcalculatie 1966/67 (oogst 1966)

De financiële resultaten per gemiddeld bedrijf volgens de voorcalculatie oogst 1966 zijn in tabel 3 vermeld.

Ten aanzien van het prijspeil van kosten en opbrengsten kan het volgende worden opgemerkt.

a. Prijspeil van de opbrengsten

De rentabiliteit van de bedrijven is in hoge mate afhankelijk van de opbrengstprijzen van de produkten.

In de voorcalculatie zijn op grond van de uitgangspunten voor de produkten waarvoor in meer of mindere mate overheidsbemoeiingen gelden, opbrengstprijzen in rekening gebracht die zijn afgeleid van de garantie- of richtprijzen voor oogst 1965. Bij de bepaling van de opbrengstprijs voor deze produk-

ten (granen en suikerbieten) is per gebied met de in het verleden geconstateerde verschillen in opbrengstprijzen ten opzichte van het richt- of garantieprijsniveau rekening gehouden. De variatie in de opbrengstprijzen voor granen en suikerbieten in tabel 2 zijn dan ook gebiedsverschillen die voortvloeien uit o.a. verschillen in afzettermijn, in verbouw van zaai-zaad, voor zomergerst verschillen in afzet van brouwergerst e.a. De extra kosten voor eventuele leveringsverplichting zijn uiteraard eveneens in rekening gebracht. Opgemerkt zij dat vergoedingen bij terreinlevering van suikerbieten niet zijn begrepen in de opbrengst van suikerbieten doch in die van de overige opbrengsten.

De opbrengstprijzen van de overige produkten zijn genormaliseerde prijzen die zijn ontleend aan het prijspeil in de afgelopen jaren.

De opbrengstprijzen van het graanstro is op grond van de hiervoor geldende uitgangspunten berekend uit de gemiddelde stroprijzen van de laatste vijf jaren.

Tabel 2

OPBRENGSTPRIJZEN PER 100 KG

Tarwe	f. 35,- tot f. 36,-	Erwten	f. 45,-
Gerst	f. 31,- tot f. 33,-	Bruine bonen	f. 95,-
Haver	f. 30,- tot f. 33,-	Vlas: ongerepeld	f. 18,- tot f. 21,-
Rogge	f. 29,-	gerepeld	f. 27,-
Graanstro per 1000 kg:		Bietenzaad	f. 170,-
Noord. klei en veenkol.	ca. f. 64,-	Karwijzaad	f. 120,-
Noordholl. droogmake- rijen	ca. f. 66,-	Consumptieaardappelen	f. 12,-
Zuidwest. kleigebied	ca. f. 55,-	Pootaardappelen	f. 22,50
Suikerbieten 1) per ton	f. 66,- tot f. 70,-		
Fabrieksaardappelen	f. 7,40		

1) Bij het suikergehalte volgens de voorcalculatie.

Voor de Veenkoloniën is bovendien nog een toeslag van f. 115,- per ha voedergraan geldig voor oogst 1966 in rekening gebracht.

Tabel 3

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET BEDRIJF
Voorcalculatie 1966/67

Grootteklasse in ha	Noord. Bouw- streek	Old- ambt	Noord- holland	Zuidw. klei- gebied	Veen- kolo- niën
	30-50	40-55	15-50	25-50	15-25
I. Grondgebruik in ha					
Granen	23,04	29,92	12,30	11,98	10,93
Peulvruchten	1,17	2,95	1,54	3,73	-
Handelsgewassen	6,63	7,71	4,60	3,74	-
Aardappelen	1,97	0,23	4,61	3,73	6,50
Bieten	2,54	0,68	5,37	5,29	1,71
Overige gewassen	3,71	3,86	2,30	2,64	1,48
Bouwland	39,06	45,35	30,72	31,11	20,62
Grasland	2,94	1,65	1,28	2,89	0,38
Cultuurgrond	42,00	47,00	32,00	34,00	21,00
II. Financiële resultaten in gld.					
a. Opbrengsten					
Marktbaar gewassen	70431	72676	69350	65238	36903
Rundveehouderij en voedergewassen	15153	9090	6826	7581	6337
Overige opbrengsten	1325	909	2598	4071	598
Totaalopbrengsten (afgerond)	86910	82680	78770	76890	43840
b. Kosten					
Arbeid	30393	32105	24756	22426	17968
Beloning bedrijfsleiding	7270	7400	6280	5690	3060
Werk door derden	12275	10632	11246	9756	5488
Werktuigen	8178	8388	7941	6738	3492
Trekker	3750	4950	4450	4400	1950
Zaaizaad en pootgoed	5226	4771	5892	4607	3344
Kunstmeststoffen	6742	6187	5880	5418	4679
Veevoeder	2736	1721	1572	1440	1179
Grond en gebouwen	11844	10951	9216	9894	4536
Overige kosten	7875	7118	6889	5675	3283
Totaalkosten (afgerond)	96290	94220	84120	76040	48980
c. Arbeidsinkomen van de ondernemer					
Winst of verlies (%)	∕9380	∕11540	∕5350	850	∕5140
Beloning bedrijfsleiding	7270	7400	6280	5690	3060
Arbeidskosten	8500	8500	9250	8500	10550
Arbeidsinkomen	6390	4360	10180	15040	8470

Gezien de relatieve betekenis van de in rekening gebrachte opbrengstprijzen voor de voorcalculatie 1966/67 is in tabel 4 de invloed op de rentabiliteit van een hoger of lager prijspeil vermeld.

Tabel 4

INVLOED VAN PRIJSWIJZIGINGEN OP DE FINANCIËLE RESULTATEN IN GLD. PER BEDRIJF
BIJ ONVERANDERD BOUWPLAN

	Wijzigin- gen per 100 kg	Noorde- lijke Bouwstreek	Oldambt	Noord- holland	Zuidwes- telijk kleigeb.	Veen- koloniën
Tarwe	1,-	525,-	722,-	403,-	270,-	140,-
Gerst	1,-	127,-	209,-	119,-	267,-	21,-
Haver	1,-	306,-	289,-	27,-	6,-	183,-
Rogge	1,-	-	-	-	-	49,-
Erwten	1,-	31,-	57,-	52,-	116,-	-
Bonen	1,-	-	18,-	-	15,-	-
Vlas	1,-	159,-	-	155,-	118,-	-
Bietenzaad	1,-	43,-	41,-	-	-	-
Karwijzaad	1,-	13,-	56,-	2,-	3,-	-
Consumptie/fabrieks- aardappelen	1,-	210,-	66,-	532,-	970,-	1850,-
Pootaardappelen	1,-	245,-	-	520,-	-	137,-
Suikerbieten per ton	1,-	89,-	16,-	251,-	251,-	63,-
Graanstro per ton	1,-	104,-	134,-	54,-	33,-	49,-

b. Prijspeil van de kosten

Voor zover mogelijk is met het te verwachten prijspeil van de kosten in 1966 rekening gehouden.

Bij de benadering van het loonpeil in 1966 is zoals reeds werd opgemerkt gebruik gemaakt van de door het Centraal Planbureau opgestelde raming die is gebaseerd op de samenhang van de loonvoet met de overige economische grootheden en de algemene ontwikkeling van de arbeidsproduktiviteit. Uiteraard heeft een dergelijke raming geen enkel normatief karakter doch dient slechts om het kostenpeil van de voorcalculatie 1966/67 zo goed mogelijk te benaderen.

Globaal zijn de arbeidskosten met inbegrip van de sociale lasten $8\frac{1}{2}\%$ hoger gesteld dan die volgens de C.A.O. van 1965/66. De verwachte huurcompensatie per jan. 1966 en de stijging van de sociale lasten zijn hierin begrepen.

De berekening van de rentekosten is gebaseerd op een rentepercentage van $5\frac{1}{2}\%$. De stijging van de rentevoet wordt hiermede enigszins vertraagd gevolgd. In de voorcalculatie 1965/66 was 5% in rekening gebracht.

De kosten voor grond en gebouwen zijn ten opzichte van de voorcalculatie 1965/66 niet gewijzigd en zijn gebaseerd op de pachtnormen van 15 november 1964.

§ 4. De wijzigingen in kosten en opbrengsten voor calculatie 1966/67 t.o.v. voor calculatie 1965/66

De verschillen in kosten en opbrengsten tussen de voorcalculaties van de laatste twee jaren zijn te splitsen in prijsverschillen van de kostenbestanddelen en in hoeveelheidsverschillen van kosten en opbrengsten. De verschillen die voortvloeien uit een verschil in aangehouden opbrengstprijzen van de produkten zijn bij deze analyse buiten beschouwing gebleven. De invloed van verschillen in opbrengstprijzen is te becijferen met behulp van de gegevens in tabel 4. De geldopbrengsten van het gehele bedrijf zijn daarom voor deze vergelijking in beide voorcalculaties berekend op basis van een zelfde prijspeil namelijk dat van de voorcalculatie 1966/67.

Tabel 5 bevat de prijs- en hoeveelheidsverschillen tussen beide voorcalculaties met uitzondering van de verschillen in opbrengstprijzen. De berekening is uitgevoerd voor het gehele bedrijf, waarbij de kosten zijn uitgedrukt per f. 100,- geldopbrengsten.

Tabel 5

PRIJS- EN HOEVEELHEIDSVERSCHILLEN PER F. 100,- OPBRENGSTEN
(Voorcalculatie 1966/67 t.o.v. voorcalculatie 1965/66)

	Kleigebieden	Veenkoloniën
<u>Prijsverschillen in kosten</u>		
Arbeid en bedrijfsleiding	+ 6,3 (+ 5,5)	+ 7,3 (+ 6,6)
Overige kostenbestanddelen	+ 2,5	+ 2,8
Totale prijsverschillen	+ 8,8	+ 10,1
<u>Hoeveelheidsverschillen in kosten en opbrengsten</u>		
Arbeid en bedrijfsleiding	- 4,3 (- 4,0)	- 3,3 (- 3,1)
Overige kostenbestanddelen	+ 1,3	+ 0,5
Totale hoeveelheidsverschillen	- 3,0	- 2,8
Totaal van prijs- en hoeveelheidsverschillen	+ 5,8	+ 7,3

( ) betreft arbeidskosten.

De arbeidskosten in de voorcalculatie 1965/66 zijn gewaardeerd op basis van het loonpeil volgens de C.A.O. 1964/65. In de voorcalculatie 1966/67 is bij de waardering van de loonkosten uitgegaan van de C.A.O. van het volgende jaar 1965/66 waarbij echter met een verdere stijging van ongeveer $8\frac{1}{2}\%$ rekening is gehouden. De grote stijging van de arbeidskosten is dan ook mede het gevolg van het feit dat voor de voorcalculatie 1966 tevens een raming is gemaakt van het toekomstige loonpeil, waardoor de totale stijging van de loonkosten ca. 18% bedraagt. Eigenlijk is hiermede de stijging van de loonkosten niet van één doch van twee jaren aangegeven.

Bij de hoeveelheidsverschillen in kosten en opbrengsten blijkt dat de hoeveelheid arbeid/bedrijfsleiding per f. 100,- opbrengsten daalt en dat de

hoeveelheden van de overige kosten stijgen. Netto is er een daling van de hoeveelheden kosten te constateren van ca. 3% van de opbrengsten.

De daling van de arbeid ging gepaard met een verdere mechanisatie met als gevolg een stijging van de werktuigkosten en het werk door derden. Het maaidorsen van granen steeg in de kleigebieden van 74% tot 86% van de be-teelde oppervlakte. Het gebruik van de verzamelrooier voor de oogst van con-sumptieaardappelen steeg in het Zuidwestelijk kleigebied van 60% tot 80% van het geoogste areaal.

In de voorcalculatie 1966/67 bedragen de arbeidskosten voor de kleige-bieden f. 31,30 en voor de Veenkoloniën f.41,- per f. 100,- opbrengsten van het gehele bedrijf.

HOOFDSTUK II

RESULTATEN IN DE JAREN 1957/58 T/M 1964/65
(NACALCULATIES VOLGENS DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN)

In de bijlage is een gedetailleerd overzicht vermeld van de financiële resultaten per gebied. In de volgende paragrafen is hiervan een samenvatting gegeven waarbij tevens aandacht is besteed aan het niveau van de voorcalculatie 1966/67 in vergelijking tot dat van de nacalculaties in de achterliggende jaren.

§ 1. H e t a r b e i d s i n k o m e n v a n d e o n d e r n e m e r

De voorcalculatie geeft het in de naaste toekomst te verwachten niveau van kosten en opbrengsten voor gemiddelde omstandigheden. De nacalculaties zijn de kosten en opbrengsten die behaald zijn onder invloed van omstandigheden in het desbetreffende jaar. Deze omstandigheden wisselen van jaar tot jaar hetgeen zijn weerslag vindt in de behaalde resultaten.

In tabel 6 is het gemiddelde arbeidsinkomen vermeld in de jaren 1957/58 t/m 1964/65. Het arbeidsinkomen van de ondernemer omvat de beloning voor handenarbeid en bedrijfsleiding van de ondernemer en de ondernemerswinst of -verlies. Het inkomen voor rente van het in eigen bedrijf geïnvesteerde vermogen is hierin niet begrepen.

Tabel 6

GEMIDDELD ARBEIDSINKOMEN VAN DE ONDERNEMER IN GLD. PER BEDRIJF

Boekjaar	Oogst	Noordelijke Bouwstreek (42 ha)	Oldambt (47 ha)	Noord- holland (32 ha)	Zuidweste- lijk kleigeb. (35 ha)	Veenkoloniën (21 ha)	
						I	II
1957/58	1957	6700	1000	7350	10000	9750	9750
1958/59	1958	1700	3850	12550	18750	8250	8250
1959/60	1959	14950	20300	25950	18700	12150	12100
1960/61	1960	7500	6750	11950	11650	10950	10700
1961/62	1961	4100	1200	11350	13500	8750	8350
1962/63	1962	9350	14100	17000	22100	11450	11300
1963/64	1963	9050	11400	11500	12850	10550	9850
1964/65 ¹⁾	1964	25950	23450	24300	29600	18850	18150

I. Met inbegrip van "overuren" van de ondernemer.

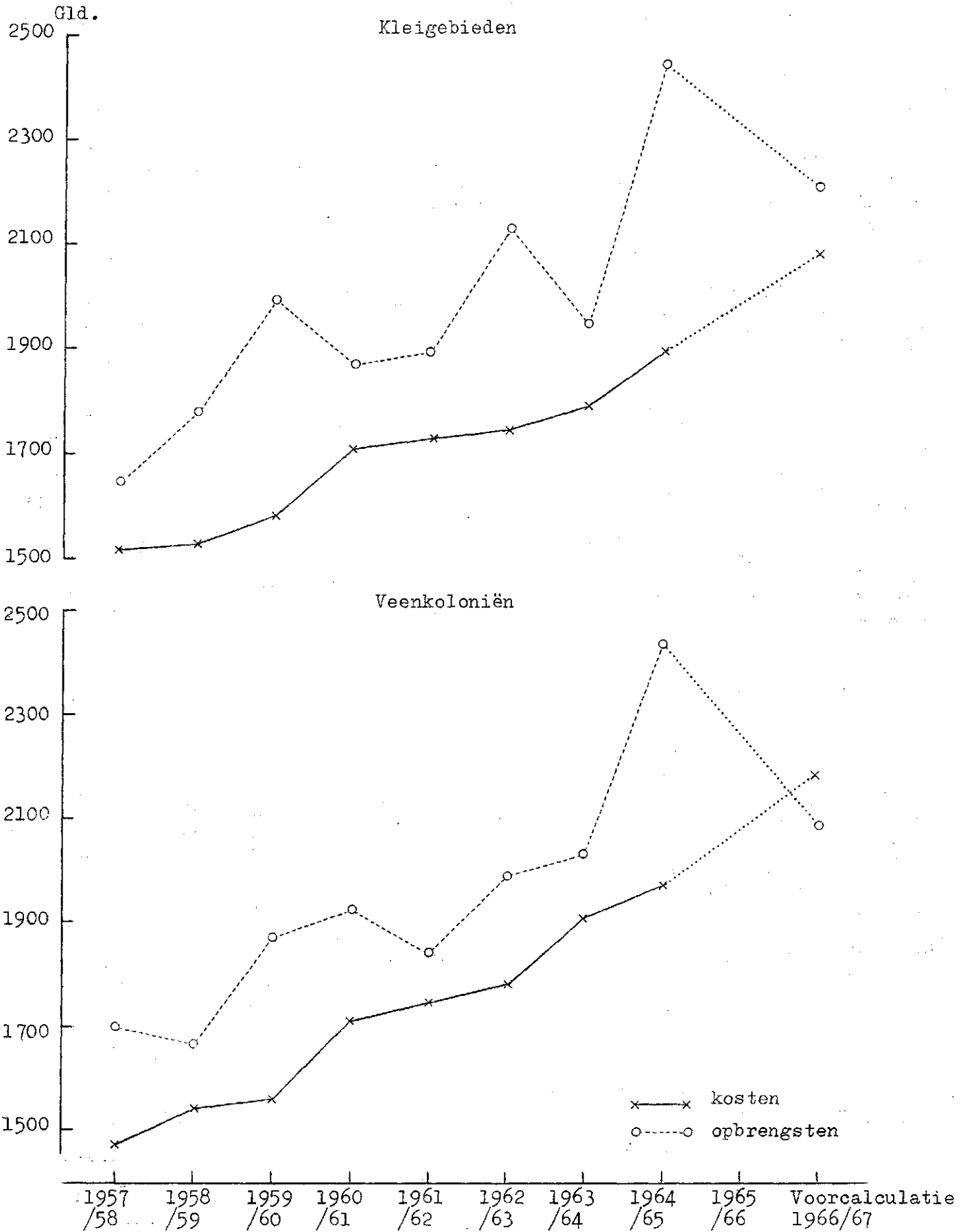
II. Zonder "overuren" van de ondernemer. ("Overuren" is het aantal gewerkte uren boven het maximum volgens de C.A.O.).

∕ = negatief.

1) Voorlopige uitkomsten.

Grafiek 1

VERLOOP VAN KOSTEN ¹⁾ EN OPBRENGSTEN PER HA CULTUURGROND

¹⁾ ... naar bedrijfsleiding

Voor 1964/65 zijn in alle gebieden de resultaten belangrijk gunstiger geweest dan in 1963/64. Van nagenoeg alle gewassen waren de kg-opbrengsten per ha belangrijk hoger. Vooral de hogere kg-opbrengsten van aardappelen en suikerbieten in het Zuidwestelijk kleigebied (ca. 25% hoger) hebben de uitkomsten gunstig beïnvloed. Behalve voor erwten zijn in het algemeen in 1964/65 voor de produkten hogere prijzen ontvangen dan in het voorafgaande jaar.

In grafiek 1 is het verloop gegeven van kosten en opbrengsten per ha cultuurgrond in de jaren 1957/58 t/m 1964/65. Zowel in de kleigebieden als in de Veenkoloniën ziet men een regelmatige stijging van de kostenlijn. Het niveau van de voorcalculatie is eveneens in deze grafiek vermeld.

Het verloop van de opbrengstenlijn is aanzienlijk grilliger. Voor de kleigebieden geven de jaren 1959/60, 1962/63 en 1964/65 gunstige opbrengsten te zien. In de jaren 1957/58, 1960/61, 1961/62 en 1963/64 zijn de geldopbrengsten laag geweest.

Het verloop van de opbrengsten in de Veenkoloniën is niet geheel gelijk aan dat van de kleigebieden. Een uitzondering is het jaar 1964/65 (oogst 1964), waarin in het algemeen vrij hoge opbrengsten zijn behaald.

Het niveau van de voorcalculatie 1966/67 is eveneens in de grafiek vermeld. Men bedenke hierbij dat de opbrengsten van de voorcalculatie 1966/67 ten dele zijn gebaseerd op de garantie- en richtprijzen voor oogst 1965. Een verhoging van dit prijsniveau zal uiteraard ook het verloop van de voorgerecalculeerde geldopbrengsten doen stijgen.

§ 2. De spreiding in het arbeidsinkomen van de ondernemers

In het voorgaande is per jaar het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer gegeven op basis van de uitkomsten van een groep bedrijven. In het arbeidsinkomen van de ondernemer zijn van bedrijf tot bedrijf vrij grote verschillen te constateren. Ten einde enig inzicht te geven omtrent de spreiding van het arbeidsinkomen van de ondernemer op de afzonderlijke bedrijven is tabel 7 opgesteld.

In deze tabel is de procentuele verdeling van het aantal bedrijven vermeld op basis van de afwijking van het arbeidsinkomen in de jaren 1962/63 t/m 1964/65 (drie jaren) ten opzichte van het gemiddelde arbeidsinkomen in deze drie jaren. Er is uitgegaan van een driejaarlijks gemiddelde per bedrijf om de schommelingen die van jaar tot jaar per bedrijf voorkomen enigszins te nivelleren.

Tabel 7

PROCENTUELE VERDELING VAN HET AANTAL BEDRIJVEN NAAR DE AFWIJKINGEN T.O.V. HET GEMIDDELDE ARBEIDSINKOMEN VAN DE ONDERNEMER IN 1962/63 T/M 1964/65

Afwijkingen boven en beneden het gemiddelde arbeidsinkomen	Kleigebieden (36,- ha)	Afwijkingen boven en beneden het gemiddelde arbeidsinkomen	Veenkoloniën (21,- ha)
Meer dan + 12000	7%	Meer dan + 6000	11%
+ 4000 tot+ 12000	17%	+ 2000 tot+ 6000	19%
- 4000 tot+ 4000	49%	- 2000 tot+ 2000	37%
- 12000 tot- 4000	22%	- 6000 tot- 2000	22%
Meer dan - 12000	5%	Meer dan - 6000	11%
	----- 100%		----- 100%
Gemiddeld inkomen	19500		13000

Uit tabel 7 blijkt dat de absolute spreiding op de bedrijven in de kleigebieden ongeveer tweemaal zo groot is als die in de Veenkoloniën. Ge- deeltelijk is de kleinere oppervlakte cultuurgrond op de veenkoloniale be- drijven hiervan de oorzaak. Op de bedrijven in de kleigebieden komen echter bovendien meer gewassen voor die naar hun aard ook een meer speculatief ka- rakter hebben dan die op de veenkoloniale bedrijven. Ca. 49% van de bedrijven in de kleigebieden hebben een arbeidsinkomen per ondernemer dat met f. 4000,- boven of beneden het gemiddelde arbeidsinkomen ligt. De verschillen liggen dus binnen een marge van f. 8000,-.

Het verschil in hoge en lage inkomens is in de kleigebieden aanzienlijk. Ca. 12% van de bedrijven vormen de uitersten: 7% ligt meer dan f. 12.000,- boven het gemiddelde en 5% ligt meer dan f. 12.000,- onder het gemiddelde inkomen.

Voor de Veenkoloniën zijn de uitersten in uitkomsten op de onderzochte bedrijven minder groot; op 11% van de bedrijven ligt het arbeidsinkomen van de ondernemer meer dan f. 6000,- boven het gemiddelde inkomen en op eveneens 11% van de bedrijven ligt het arbeidsinkomen meer dan f. 6000,- onder het gemiddelde inkomen.

§ 3. De bewerkingskosten en het bewerkingss- inkomen

Voor de beoordeling van de uitkomsten in de afgelopen jaren is in het hiernavolgende gebruik gemaakt van de bewerkingseenheden. De bewerkingseen- heden zijn een maatstaf voor de omvang van de produktie en zijn gebaseerd op de genormaliseerde bewerkingskosten per produkt. Met behulp van deze bewerkingseenheden of verhoudingscijfers kunnen alle produkten onder één noemer worden gebracht.

De bewerkingskosten bestaan uit de kosten van arbeid (eigen en vreemde handenarbeid), werktuigen, trekkracht en het werk door derden. Het bewerkingss- inkomen is berekend door de geldopbrengsten te verminderen met de kosten die geen bewerkingskosten zijn (grond/gebouwen, meststoffen, zaaizaad/pootgoed e.d.). Het verschil tussen het bewerkingssinkomen en de bewerkingskosten is het netto-overschot dat omvat de beloning voor bedrijfsleiding en de onder- nemerswinst of -verlies.

De bewerkingseenheden per man zijn een maatstaf voor de produktiviteit van de arbeid. Dit cijfer is een indicatie voor de produktieomvang per arbeidskracht op het landbouwbedrijf.

In tabel 8 zijn de resultaten van de laatste drie jaren vermeld.

Tabel 8
BEWERKINGSKOSTEN EN BEWERKINGSINKOMEN PER 100 BEWERKINGSEENHEDEN

Boekjaar	Bewerkingskosten				Bewer- kings- inkomen	Netto- overschot	Bewerkingss- eenheden per volw. arb.kr.
	arbeid	werk d. derden	werktuigen en trekkracht	totaal			
Kleigebieden							
1962/63	438	188	207	833	1131	298	1570
1963/64	453	212	224	889	1019	130	1650
1964/65	472	224	234	930	1366	436	1775
Voorcalc. 1966/67	553	231	267	1051	1134	83	.
Veenkoloniën							
1962/63	514	156	172	842	999	157	1435
1963/64	579	179	189	947	1004	57	1400
1964/65	586	206	206	998	1364	366	1565
Voorcalc. 1966/67	675	206	223	1104	1026	78	.

∕ = negatief.

De bewerkingskosten stijgen jaarlijks. Er heeft enige verschuiving plaats van arbeid naar werk door derden en werktuigen.

In de kleigebieden ziet men het aantal bewerkingseenheden per man jaarlijks toenemen, hetgeen resulteert in lagere arbeidsuren per 100 eenheden. De stijging van het loonpeil wordt hierdoor gedeeltelijk gecompenseerd.

In de Veenkoloniën bleek deze ontwikkeling voor de jaren 1962/63 en 1963/64 slechts in geringe mate aanwezig te zijn. In 1964/65 ziet men echter een zelfde ontwikkeling als voor de kleigebieden.

Evenals bij de opbrengsten per ha in grafiek 1 blijkt ook hier een belangrijke schommeling in bewerkingsinkomen per 100 eenheden, die doorwerkt in het netto-overschot per 100 eenheden.

Tenslotte kan worden opgemerkt dat het niveau van de bewerkingskosten voor de Veenkoloniën iets hoger ligt dan voor de kleigebieden. In het bijzonder zijn de arbeidskosten hoger. De lagere kosten voor werktuigen en werk door derden zijn niet voldoende om het verschil te compenseren. Het blijkt dat de produktieomvang per man in de Veenkoloniën in deze jaren lager is geweest dan voor de kleigebieden.

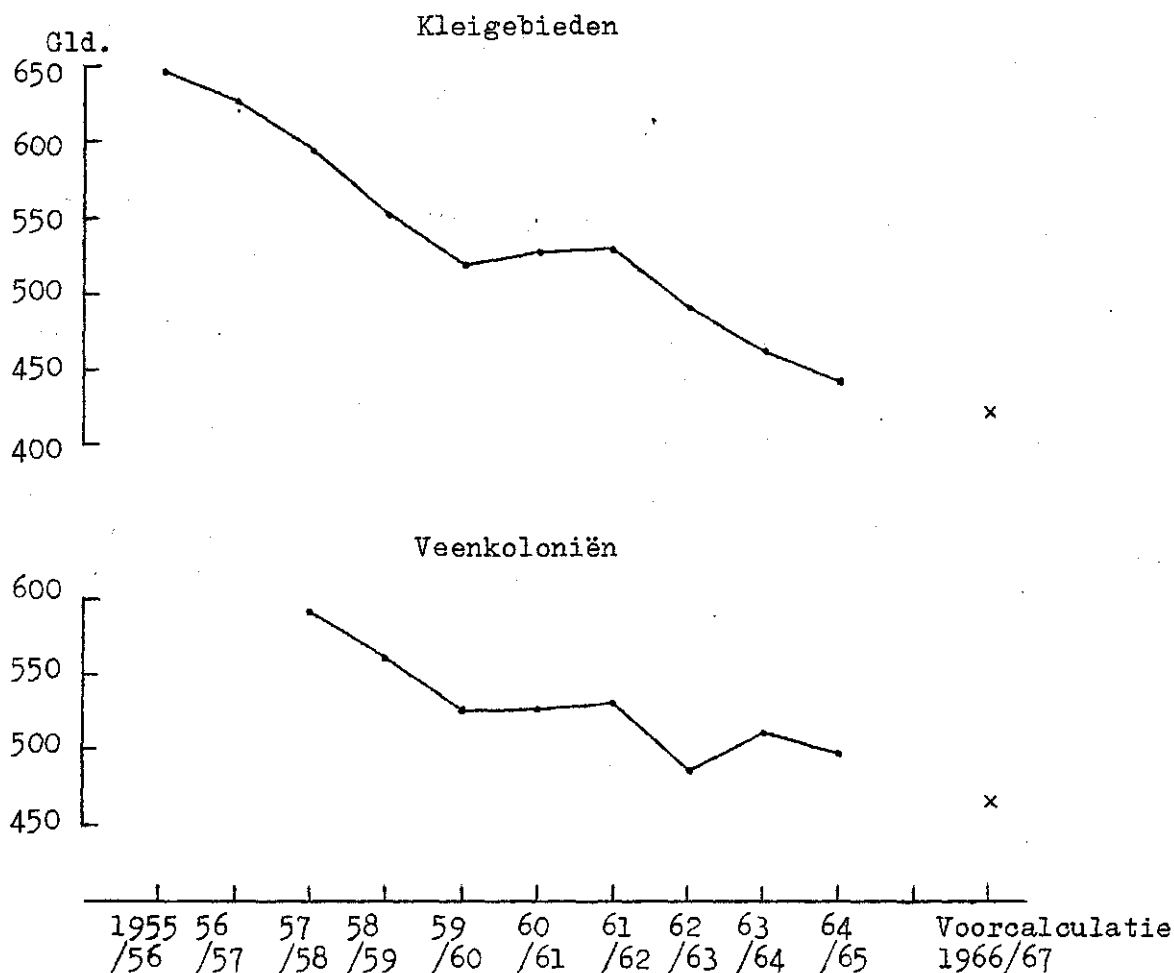
§ 4. H e t v e r l o o p v a n d e a r b e i d s k o s t e n p e r 100 a r b e i d s e e n h e d e n

Ten einde meer inzicht te verkrijgen omtrent het verloop van het arbeidsverbruik is in grafiek 2 het verloop van de arbeidskosten gegeven bij een zelfde loonpeil. Hiertoe zijn de arbeidskosten in de achterliggende jaren omgerekend op het loonpeil van de voorcalculatie 1966/67.

De op deze wijze berekende arbeidskosten zijn uitgedrukt per 100 arbeidseenheden die als maatstaf zijn gebruikt voor de bepaling van de arbeidsbehoefte per bedrijf met inachtneming van de betaalde oppervlakte en de toegepaste werkmethoden. In tegenstelling tot de bewerkingseenheden is bij de bepaling van het aantal arbeidseenheden als maatstaf voor de normatieve arbeidsbehoefte rekening gehouden met de toegepaste werkmethoden.

Uit grafiek 2 blijkt dat het arbeidsverbruik per 100 arbeidseenheden jaarlijks afneemt. Bij het loonpeil 1966/67 daalden de arbeidskosten per jaar ca. f. 25,- per 100 arbeidseenheden of ca. 5%. In feite is de besparing echter groter geweest omdat bij deze analyse rekening is gehouden met een dalende arbeidsbehoefte door een verdergaande mechanisatie.

ARBEIDSKOSTEN IN GLD. PER 100 ARBEIDSEENHEDEN
bij het loonpeil voorcalculatie 1966/67

Voor de Veenkoloniën is de jaarlijkse daling van het arbeidsverbruik kleiner (ca. f. 15,- per 100 arbeidseenheden). Een oorzaak is de kleinere oppervlakte cultuurgrond waardoor in verhouding de ondernemer een groter aandeel heeft in de voorziening van de arbeidsbehoefte. Het aandeel van de betaalde arbeidskrachten is op deze bedrijven kleiner dan op grotere akkerbouwbedrijven in de kleigebieden. Een vermindering van het arbeidsverbruik vindt in het algemeen thans nog hoofdzakelijk plaats bij de categorie betaalde arbeidskrachten.

§ 5. De geldopbrengsten per produkt

Reeds is opgemerkt dat de geldopbrengsten jaarlijks vrij grote schommelingen vertonen. Deze geldopbrengsten per ha worden bepaald door de opbrengstprijzen en de kg-opbrengsten. Ter oriëntering is voor de belangrijkste

ste produkten die ruim 70% van het bouwlandareaal innemen, het verloop van de geldopbrengsten per ha in grafiek 3 weergegeven.

De geldopbrengsten per ha betreffen uitsluitend het hoofdprodukt met inbegrip van eventuele toeslagen. Het zijn gewogen gemiddelde uitkomsten.

De geldopbrengsten van de granen vertonen een opgaande lijn met jaarlijkse schommelingen van ca. f. 200,- per ha. In 1964 is er echter een vrij grote stijging te constateren van ca. f. 400,- per ha ten opzichte van oogst 1963.

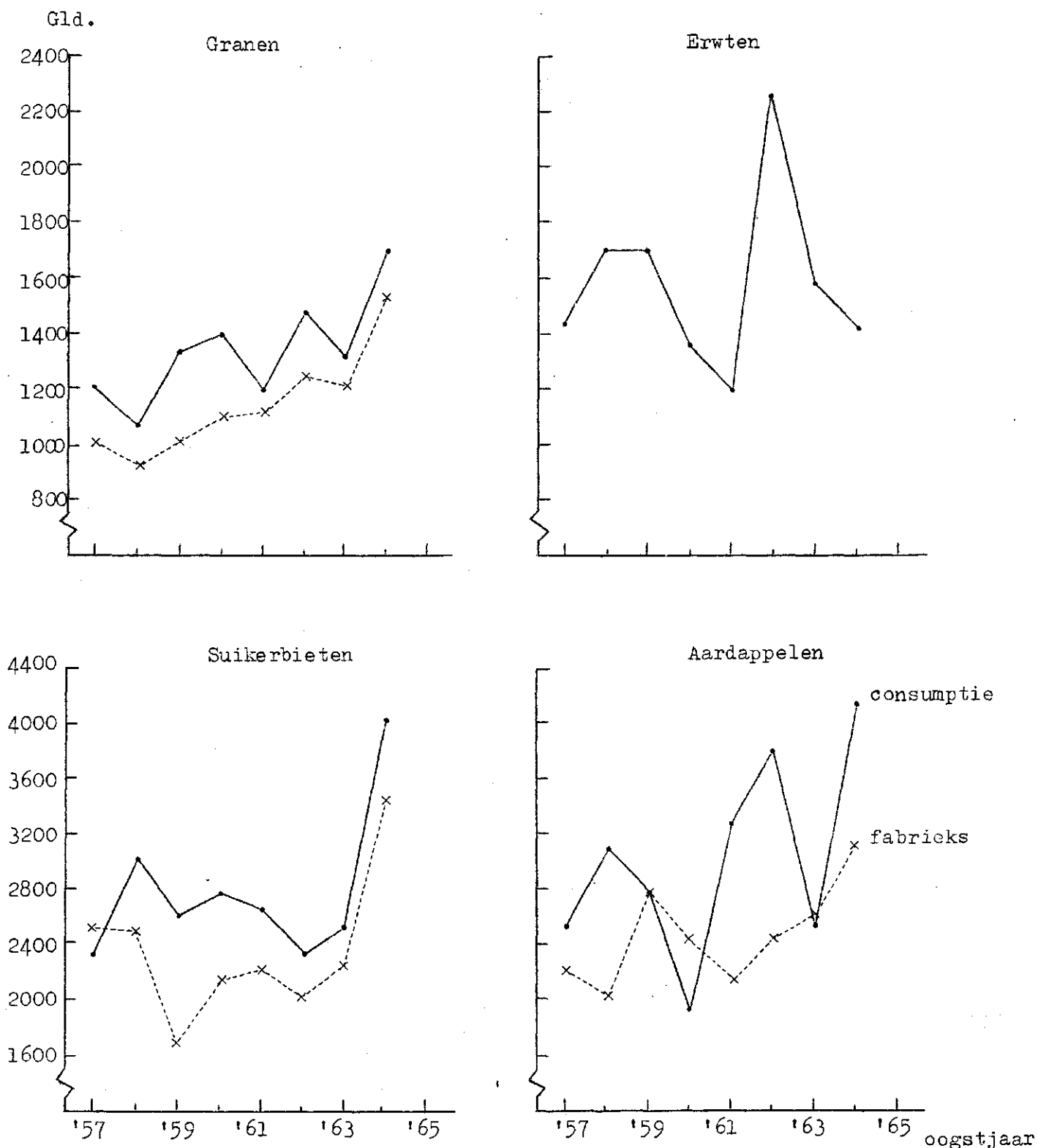
De schommelingen in de geldopbrengsten van erwten zijn belangrijk groter dan die in de granen. Lage geldopbrengsten in 1960, 1961 en 1964. Vooral de opbrengstprijzen was in deze jaren laag. Het topjaar 1962 kenmerkte zich voor de erwten met hoge kg-opbrengsten en hoge prijzen.

Voor suikerbieten is het jaar 1964 bijzonder gunstig geweest, hetgeen voornamelijk is toe te schrijven aan de hogere opbrengstprijzen van de suikerbieten en de hogere kg-opbrengsten per ha.

De schommelingen in de geldopbrengsten van aardappelen zijn voornamelijk veroorzaakt door de jaarlijkse schommelingen in de kg-opbrengsten per ha. In de jaren 1960 en 1963 zijn de lage geldopbrengsten mede veroorzaakt door een lage opbrengstprijzen.

Grafiek 3

GELDOPBRENGSTEN ¹⁾ PER HA VAN DE VOORNAAMSTE GEWASSEN
(oogst 1957 t/m 1964)

1) Met inbegrip van toeslagen voor voedergranen

Bijlage

FINANCIËLE RESULTATEN PER HA CULTUURGROND VOLGENS DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN
(Nacalculaties in de jaren 1957/58 t/m 1964/65)

Deze bijlage bevat een overzicht van de gemiddelde kosten en opbrengsten per ha cultuurgrond van de bedrijven, welke zijn gebruikt voor de opstelling van de kosten en opbrengsten van het gehele bedrijf, voorcalculatie 1966/67.

Bij de uitkomsten van de afzonderlijke jaren is een overzicht gegeven van:

I. Algemene gegevens zoals het aantal bedrijven in de verschillende grootte-
klassen, het grondgebruik, de gemiddelde oppervlakte cultuurgrond, de
voedergewassen in procenten van de cultuurgrond en de voornaamste markt-
bare gewassen in procenten van het bouwland.

II. Resultaten van het gehele bedrijf

a. De opbrengsten

Deze betreffen de verkochte produkten en het privéverbruik. De in
het bedrijf aangewende produkten zijn, met uitzondering van de hoeveel-
heden zaaizaad en pootgoed, buiten beschouwing gelaten.

De toeslagen op granen en melk zijn onder de opbrengsten opgenomen.

Voor de resultaten van de verschillende boekjaren in de Noordelijke
Bouwstreek, het Oldambt en de Veenkoloniën geldt, dat het aan coöpera-
tieve strokartonfabrieken geleverde stro is gewaardeerd tegen marktprijs.

b. De kosten

Hieronder zijn begrepen de uitgaven, welke kosten zijn en de vol-
gende kosten welke geen uitgaven zijn, zoals:

1. de gewaardeerde handenarbeid van de boer en de gezinsleden (zonder
loon voor bedrijfsleiding). De waardering van deze handenarbeid ge-
schiedde tegen het loon per uur van een vakarbeider op akkerbouwbe-
drijven;
2. de berekende rente over het geïnvesteerde kapitaal en de afschrijving
van de dode inventaris;
3. het gebruik van zaaizaad en pootgoed afkomstig uit het eigen bedrijf,
gewaardeerd tegen telersprijzen, verhoogd met de bijkomende kosten;
4. het interne verkeer van produkten zoals veevoer en stalmest, is zowel
onder de kosten als onder de opbrengsten buiten beschouwing gelaten;
5. de kosten voor grond en gebouwen zijn overeenkomstig de uitgangspun-
ten afgestemd op het niveau van de pachtnormen volgens de voorcalcu-
latie in dat jaar. Hierbij zij verder opgemerkt dat de in rekening
gebrachte pachtnormen voor Noordholland lager zijn dan de voor dit
gebied geldende pachten.

De beloning voor bedrijfsleiding is niet onder de kosten opgenomen.
Bij de beoordeling van de resultaten dient hiermede rekening te worden
gehouden.

c. Het netto-overschot

Het verschil tussen opbrengsten en de kosten is gegeven in het
netto-overschot per ha cultuurgrond.

III. Arbeidsinkomen van de ondernemer

Het arbeidsinkomen van de ondernemer omvat de beloning voor de han-
denarbeid, de beloning voor bedrijfsleiding en de ondernemerswinst.

FINANCIELE RESULTATEN IN DE NOORDELIJKE BOUWSTREEK
Nacalculaties-boekjaren 1957/58 t/m 1964/65

	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63	1963 /64	1964 ¹⁾ /65
I. Algemene gegevens								
Aant. bedr. in de groottekl.								
< 40 ha	12	14	16	18	19	18	16	15
40-50 ha	15	16	18	13	14	10	12	9
> 50 ha	4	2	2	2	2	2	7	9
Totaal	31	32	36	33	35	30	35	33
Gem. oppervl. cult.gr.in ha	42,10	41,00	40,55	39,20	39,40	38,85	42,10	43,85
Voedergewassen in % van de cultuurgrond	14	13	13	13	15	13	15	15
Gewassen in % v/h bouwl.	%	%	%	%	%	%	%	%
Granen	55	61	61	59	59	60	58	55
Peulvruchten	3	2	2	5	3	3	4	3
Handelsgewassen	19	14	13	12	16	17	16	18
Aardappelen	7	5	5	5	3	5	5	5
Bieten	8	9	10	10	8	7	5	6
II. Resultaten								
	in gld per ha cultuurgrond							
a. Opbrengsten								
Marktbare gewassen	1388	1260	1605	1478	1384	1614	1542	1996
Opbrengsten rundveeh. en voedergewassen	202	205	188	230	247	254	312	410
Overige opbrengsten	15	20	16	21	15	20	16	24
Totaalopbrengsten	1605	1485	1809	1729	1646	1888	1870	2430
b. Kosten								
Arbeidskosten	515	558	530	580	562	577	587	646
Werk door derden	190	166	179	197	208	253	260	300
Werktuigkosten	126	125	126	132	135	137	152	174
Trekkerkosten	73	76	96	66	73	75	79	93
Zaaizaad en pootgoed	100	94	101	105	102	120	114	127
Aangekochte meststoffen	142	142	148	152	139	151	157	161
Aangekocht veevoer	21	27	30	40	44	66	60	83
Grond en gebouwen	207	207	204	244	245	247	248	249
Overige kosten	132	126	116	132	149	153	148	179
Totaalkosten	1506	1521	1530	1648	1657	1779	1805	2012
c. Netto-overschot								
	99	∕ 36	279	81	∕ 11	109	65	418
III. Arbeidsinkomen v.d. ondernemer p. bedrijf								
	6700	1700	14950	7500	4100	9350	9050	25950

∕ = negatief

1) Voorlopige resultaten.

FINANCIËLE RESULTATEN IN HET OLDAMBT
Nacalculaties-boekjaren 1957/58 t/m 1964/65

	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63	1963 /64	1964 ¹⁾ /65
I. Algemene gegevens								
Aant. bedr. in de groottekl								
< 40 ha	6	5	9	10	10	10	11	5
40-50 ha	10	11	12	10	9	8	8	10
> 50 ha	7	9	9	11	12	13	14	13
Totaal	23	25	30	31	31	31	32	28
Gemidd. oppervl. cultuur- grond in ha	46,00	47,30	45,30	45,85	46,60	46,95	47,25	51,05
Voedergewassen in % van de cultuurgrond	11	10	10	10	11	11	13	9
Gewassen in % v/h bouwl.	%	%	%	%	%	%	%	%
Granen	59	66	69	68	64	65	68	61
Peulvruchten	7	7	7	8	5	6	6	8
Handelsgewassen	24	18	15	14	19	19	14	23
Aardappelen	0	0	0	0	0	0	1	1
Bieten	2	3	3	4	2	1	1	1
II. Resultaten								
in gld per ha cultuurgrond								
a. Opbrengsten								
Marktbaar gewassen	1161	1046	1548	1376	1261	1586	1463	1684
Opbrengsten rundveeh. en voedergewassen	82	76	115	104	134	142	182	189
Overige opbrengsten	12	12	13	15	16	15	14	27
Totaalopbrengsten	1255	1134	1676	1495	1411	1743	1659	1900
b. Kosten								
Arbeidskosten	450	459	454	522	524	533	547	530
Werk door derden	112	108	122	153	169	185	182	179
Werktuigkosten	112	111	110	119	124	136	143	161
Trekkerkosten	81	80	103	73	81	86	94	99
Zaaizaad en pootgoed	84	85	87	95	96	103	91	95
Aangekochte meststoffen	109	114	107	128	117	127	125	146
Aangekocht veevoer	8	12	19	18	29	42	36	37
Grond en gebouwen	209	209	204	201	201	203	205	206
Overige kosten	122	112	106	122	131	133	122	136
Totaalkosten	1287	1290	1312	1431	1472	1548	1545	1589
c. Netto-overschot								
	∕ 32	∕ 156	364	64	∕ 61	195	114	311
III. Arbeidsinkomen v.d. ondernemer p. bedrijf								
	1000∕	3850	20300	6750	1200	14100	11400	23450

∕ = negatief

1) Voorlopige resultaten.

FINANCIELE RESULTATEN IN NOORDHOLLAND
Nacalculaties-boekjaren 1957/58 t/m 1964/65

	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63	1963 /64	1964 ¹⁾ /65
I. Algemene gegevens								
Aant. bedr. in de groottekl.								
< 25 ha	21	23	31	31	31	28	25	19
25-40 ha	27	30	32	40	36	45	44	41
> 40 ha	21	21	20	13	15	16	18	19
Totaal	69	74	83	84	82	89	87	79
Gem. oppervl. cultuur- grond in ha	33,70	33,40	32,10	30,40	30,00	30,90	32,15	32,80
Voedergewassen in % van de cultuurgrond	11	11	9	11	10	9	8	8
Gewassen in % v/h bouwl.	%	%	%	%	%	%	%	%
Granen	39	41	40	40	40	42	41	39
Peulvruchten	10	8	6	7	6	4	5	4
Handelsgewassen	17	14	13	12	15	15	15	19
Aardappelen	12	12	13	13	14	14	16	14
Bieten	14	18	20	20	18	18	15	16
II. Resultaten								
in gld per ha cultuurgrond								
a. Opbrengsten								
Marktbare gewassen	1561	1716	2175	1853	1957	2103	2023	2447
Opbrengsten rundveeh. en voedergewassen	174	192	226	231	215	206	199	222
Overige opbrengsten	49	51	56	80	48	67	40	43
Totaalopbrengsten	1784	1959	2457	2164	2220	2376	2262	2712
b. Kosten								
Arbeidskosten	560	605	597	654	644	605	623	657
Werk door derden	181	175	194	232	276	289	308	334
Werktuigkosten	153	153	157	156	170	176	196	213
Trekkerkosten	109	113	112	106	120	121	125	130
Zaaizaad en pootgoed	129	120	136	140	167	166	193	179
Aangekochte meststoffen	133	142	154	162	153	171	180	185
Aangekocht veevoer	47	46	65	64	72	68	52	55
Grond en gebouwen	211	211	208	249	250	252	257	258
Overige kosten	165	165	178	184	175	176	179	206
Totaalkosten	1688	1730	1801	1947	2027	2024	2113	2217
c. Netto-overschot								
	96	229	656	217	193	352	149	495
III. Arbeidsinkomen v.d. ondernemer p. bedrijf								
	7350	12550	25950	11950	11350	17000	11500	24300

1) Voorlopige resultaten.

FINANCIELE RESULTATEN IN HET ZUIDWESTELIJK KLEIGEBIED
Nacalculaties-boekjaren 1957/58 t/m 1964/65

	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63	1963 /64	1964 ¹⁾ /65
I. Algemene gegevens								
Aantal bedrijven in de groottekl.								
< 30 ha	26	22	23	24	36	35	38	29
30-40 ha	48	55	51	48	66	61	57	54
> 40 ha	18	25	24	23	25	26	24	31
Totaal	92	102	98	95	127	122	119	114
Gem. oppervl. cultuurgrond in ha	34,60	35,50	34,95	35,55	34,65	34,40	34,10	35,40
Voedergewassen in % van de cultuurgrond	16	14	13	14	11	10	10	8
Gewassen in % v.h. bouwvl.	%	%	%	%	%	%	%	%
Granen	35	39	35	34	38	40	39	39
Peulvruchten	13	11	14	14	13	10	12	11
Handelsgewassen	13	13	12	11	13	13	11	13
Aardappelen	14	12	15	16	12	12	12	11
Bieten	17	19	19	19	18	17	16	15
II. Resultaten								
in gld per ha cultuurgrond								
a. Opbrengsten								
Marktbaar gewassen	1399	1611	1707	1609	1713	1952	1684	2218
Opbrengsten rundveeh. en voedergewassen	224	236	233	225	208	182	239	220
Overige opbrengsten	83	86	75	89	66	84	39	67
Totaalopbrengsten	1706	1933	2015	1923	1987	2218	1962	2505
b. Kosten								
Arbeidskosten	529	541	543	589	570	523	518	559
Werk door derden	151	153	154	192	201	229	262	277
Werktuigkosten	118	114	124	127	130	138	146	157
Trekkerkosten	93	93	115	98	110	101	110	118
Zaaizaad en pootgoed	113	100	121	125	122	122	135	140
Aangekochte meststoffen	141	141	151	154	150	154	153	153
Aangekocht veevoer	35	45	55	44	63	62	42	49
Grond en gebouwen	198	202	204	244	245	247	255	256
Overige kosten	146	142	129	157	149	148	143	158
Totaalkosten	1524	1531	1596	1730	1740	1724	1764	1867
c. Netto-overschot								
	182	402	419	193	247	494	198	638
III. Arbeidsinkomen v.d. ondernemer p. bedrijf								
	10000	18750	18700	11650	13500	22100	12850	29600

1) Voorlopige resultaten.

FINANCIELE RESULTATEN IN DE VEENKOLONIEN
Nacalculaties-boekjaren 1957/58 t/m 1964/65

	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63	1963 /64	1964 ¹⁾ /65
I. Algemene gegevens								
Aantal bedrijven in de groottekl.								
< 20 ha	23	23	26	25	23	20	26	26
20-30 ha	35	32	30	30	26	37	39	32
> 30 ha	-	-	-	-	-	1	1	2
Totaal	58	55	56	55	59	58	66	60
Gem. oppervl. cultuurgrond in ha	20,60	20,30	20,35	20,60	20,75	21,40	20,95	21,40
Voedergewassen in % van de cultuurgrond	9	9	10	9	9	9	9	7
Gewassen in % v.h. bouwvl.	%	%	%	%	%	%	%	%
Granen	56	53	54	51	51	52	53	55
Peulvruchten	-	-	-	-	1	0	0	0
Handelsgewassen	0	-	-	-	0	0	0	0
Aardappelen	32	32	29	31	32	32	32	33
Bieten	5	8	10	11	10	8	7	6
II. Resultaten								
in gld per ha cultuurgrond								
a. Opbrengsten								
Marktbaar gewassen	1467	1430	1618	1678	1593	1760	1740	2193
Opbrengsten rundveeh. en voedergewassen	205	216	224	221	224	188	277	218
Overige opbrengsten	31	25	32	27	28	44	20	30
Totaalopbrengsten	1703	1671	1874	1926	1845	1992	2037	2441
b. Kosten								
Arbeidskosten	564	621	604	664	664	659	728	724
Werk door derden	111	125	111	160	178	197	221	251
Werktuigkosten	106	106	107	111	115	118	128	143
Trekkerkosten	70	74	73	67	76	73	82	91
Zaaizaad en pootgoed	116	119	125	151	150	156	158	171
Aangekochte meststoffen	196	197	203	204	205	214	219	214
Aangekocht veevoer	35	36	55	48	50	53	54	45
Grond en gebouwen	168	169	177	182	183	185	186	187
Overige kosten	102	101	106	124	128	127	138	147
Totaalkosten	1468	1548	1561	1711	1749	1782	1914	1973
c. Netto-overschot								
	235	123	313	215	96	210	123	468
III. Arbeidsinkomen ondernemer per bedrijf								
a. met inbegrip van beloning overuren	9750	8250	12150	10950	8750	11450	10550	18850
b. zonder bel. overuren (bij het jaarloon v. een vakarbeider A)	9750	8250	12100	10700	8350	11200	9850	18150

1) Voorlopige resultaten.

Enige L.E.I.-publicaties over akkerbouwbedrijven zijn:

- Studies No. 3 "Economische mogelijkheden van het akkerbouwbedrijf in het Oldambt" door J. Deumer, mei 1963, prijs f. 6,50
- Verslagen No.65 "Rentabiliteit van akkerbouwbedrijven, voorcalculatie 1964" door J. Hoornweg, januari 1964, prijs f. 6,-
- Studies No.11 "De akkerbouw in de Nederlandse economie" (een toepassing van de input-outputanalyse) door drs. J.H.F. Schilderincx en W.J. Breedveld, mei 1964, prijs f. 7,-
- Studies No.12 "Verschillen in bedrijfsresultaat van akkerbouwbedrijven in de IJsselmeerpolders", door drs. J. de Veer, juli 1964, prijs f. 7,-
- Inlichting No.83 "Rentabiliteit van akkerbouwbedrijven, voorcalculatie 1965", door J. Hoornweg, november 1964. Uitverkocht.
- Studies No.26 "Bedrijfs grootte en rentabiliteit van akkerbouwbedrijven in de Noordoostpolder" door K. Klaassens, mei 1965, prijs f. 6,-
- Verslagen No.140 "Een bedrijfsplan voor een veenkoloniaal akkerbouwbedrijf van 21 ha", door drs. K. de Jonge, september 1965, prijs f. 3,-

L.E.I.-publicaties kunnen worden besteld door overschrijving van het desbetreffende bedrag op girorekening No. 41.22.35 t.n.v. het Landbouw-Economisch Instituut te 's-Gravenhage. Vermeld dient te worden: "Zend Studie/Verslag No. ".

Een volledige lijst van actuele L.E.I.-publicaties is op aanvraag gratis verkrijgbaar.